

Pakistan: Noen aspekter ved sikkerheten for hazaraene i Quetta

- Hvor stor er hazarabefolkningen i Quetta, og i hvilken grad har de statsborgerskap i Pakistan?
- Hvordan har sikkerhetssituasjonen for hazaraer i Quetta utviklet seg de seneste årene, og hva er status i dag? I hvilket omfang rettes angrep direkte mot hazaraer som gruppe?
- I hvilken grad kan hazaraer bevege seg fritt i Quetta?

Bakgrunn

Dette notatet er i all hovedsak basert på åpne kilder fra ulike organisasjoner og medier i Pakistan. Hva gjelder sikkerhet, har vi lagt hovedvekt på det kildene tolker eller beskriver som sekterisk vold. Landinfo forstår sekterisk vold som vold eller terrorangrep mot representanter for religiøse grupper. I Pakistan inkluderer sekterisk vold regelrette trefninger mellom militante shia- og sunnigrupper, men også mellom ulike sunnigrupper, for eksempel barelvi og deobandi. Den mest utbredte og – etter Landinfos syn – mest alvorlige formen for sekterisk vold i Pakistan, er organiserte, dødelige aksjoner mot tilfeldige, uskyldige troende.

For nærmere bakgrunnsinformasjon om sikkerhetssituasjonen i Baluchistan i 2018, viser vi til *Pakistan: Opprør, sekterisk vold og lokale konflikter i Baluchistan* (Landinfo 2018). Notatet går gjennom forhold som preget sikkerheten til hazarabefolkningen i Quetta fram til høsten 2018.

Hazaraene – shiamuslimer med opprinnelse i Afghanistan

I Afghanistan utgjør hazaraene, som er daritalende¹, en betydelig minoritet. Estimatenes over hvor mange de er, varierer. Minority Rights Group International (MRG u.å.) anslår at hazaraene utgjør ni prosent av Afghanistans befolkning på rundt 30 millioner, mens Al Jazeera (2016) setter tallet til «opp mot 20 prosent».

Hazaraene er hovedsakelig shiamuslimer, og som antatte etterkommere av mongolske soldater i Djengis Khans følge på 1200-tallet, skiller de seg også

¹ Dari (og dialekten hazaragi) er en variant av farsi (persisk).

utseendemessig fra andre afghanere og pakistanere (Al Jazeera 2016; Notezai 2017).

Hazaraene i Afghanistan har lange tradisjoner for sesongmigrasjon, særlig til nabolandene Iran og Pakistan. Den første reisen for å arbeide utenlands, kan betraktes som et overgangsrite for unge hazaragutter/-menn (Monsutti 2007). Mange hazaraer har etablert seg fast i et av nabolandene, eksempelvis i den pakistanske provinsen Baluchistans hovedstad Quetta, ofte som en følge av at gruppen i perioder – som under Taliban på 1990-tallet – har blitt forfordelt, diskriminert og utsatt for betydelige overgrep i Afghanistan.

Hazaraene i Quetta

Brorparten av hazaraene i Quetta kommer fra gruppens kjerneområder i Hazarajat i Afghanistan. Litt forenklet kan man si at én gruppe hazaraer kom til Quetta fra Afghanistan for rundt hundre år siden. De og deres etterkommere har i dag pakistansk statsborgerskap. I løpet av de siste tiårene har så en ny gruppe kommet. Flesteparten av disse har ikke fått pakistansk statsborgerskap, men er fortsatt afghanske borgere (samtale internasjonal organisasjon A, Islamabad 2017). I Quetta bor hazaraene altoverveiende i to enklaver: Hazara Town vest i byen og Mehr Abad/Mariabad ved Alamdar Road i øst (Aman 2020; Notezai 2017).

Antallet hazaraer i Pakistan er usikkert, men en hazaraleder mente at det bodde over én million hazaraer i landet i 2014 (Express Tribune 2014). Majoriteten bor i Quetta, hvor de antakelig utgjør omkring 500 000 personer (Aman 2020; NCHR 2018, s. 5). I tillegg bor et betydelig antall i Karachi i Sindh-provinsen. Landinfos kjennskap til pakistanske myndigheters håndtering av minoriteter, tilsier at de antakelig relativt systematisk opererer med for lave tall over hazarabefolkningen.

Hazaraene i Quetta er blant de best utdannede gruppene i Baluchistan, og godt representert i mange deler av offentlig sektor (Notezai 2017). Det offentlige har tradisjonelt vært den største arbeidsgiveren for hazaraer, men enkelte – eksempelvis National Commission for Human Rights – mener at andelen hazaraer i offentlig sektor synker (NCHR 2018, s. 12–13).

Forestillinger om hazaraenes ambisjoner og oppfatninger om at de er mer «vellykkede» enn andre grupper i Quetta, kan bidra til å nøre opp under anti-hazara-følelser (samtale med Human Rights Commission of Pakistan (HRCP²) i Lahore, november 2012 og november 2017). I mars 2020 hevdet Baluchistans chief secretary at hazaraene i Quetta hadde flere tilfeller av Covid-19-smitte enn andre, og at de derfor burde permitteres fra offentlige stillinger og isoleres i enklavene sine – selv om ingen offentlig ansatte hazaraer, ifølge lokale medier, hadde testet positivt. Dette førte også til trakassering av hazaraer på sosiale

² HRCP er en uavhengig NGO og en av Pakistans eldste menneskerettsorganisasjoner.

medier av brukere som refererte til viruset som «shia-viruset» (U.S. Department of State 2021, s. 51).

Sikkerheten for hazaraer før 2018

Sekterisk vold i Quetta

Etterrettelige kilder, som den pakistanske menneskerettighetskommisjonen (HRCP), mener at hazarabefolkningen i Baluchistan over lengre tid har vært svært voldsutsatt, og at mye taler for at brorparten av volden mot dem er sekterisk (sunni/shia). Kommisjonen hevdet i 2012 at:

What the Hazaras had been facing since 1999 was unique even in Pakistan. Few other communities had been targeted so ruthlessly on account of their religious beliefs (HRCP 2012, s. 10).

I 2018 pekte Landinfo på at Quetta i Baluchistan, sammen med Kurram i de føderalt administrerte stammeområdene (FATA), var området i Pakistan hvor det hadde blitt registrert mest omfattende sekterisk vold de siste 10–15 årene. Landinfos erfaringer tilsier at det så å si uten unntak er etniske hazaraer som rammes av denne volden (se for øvrig HRCP 2018, s. 82–83). Nesten all denne antatt religiøst begrunnede volden ble registrert i Quetta eller i nærområdene. Tall fra den pakistanske National Commission for Human Rights (NCHR 2018, s. 5) indikerte at over 2000 hazaraer ble drept i Quetta/Baluchistan i perioden fra 2004 til 2018. The Diplomat, med NCHR (2018) som kilde, meldte i 2021 at omkring 500 hazaraer ble drept bare i Quetta i perioden fra 2012 til 2017 (Shahid 2021).

Mange kilder mener at volden mot hazaraer først og fremst er av religiøs karakter (jf. sitatet fra HRCP ovenfor), altså at gruppen rammes fordi de er shiamuslimer. Også Human Rights Watch (Ijaz 2018) påpeker at hazaraene i hovedsak rammes fordi de er shiaer og fordi de er lett identifiserbare på grunn av sin mongolske herkomst. Landinfo mener likevel at deler av volden enten har sammenheng med nasjonal maktpolitikk i Pakistan, har forbindelseslinjer til konflikten i Afghanistan og/eller er utslag av konflikter knyttet til etnisitet, klasse og kaste.

Vold mot hazaraer i andre områder

Landinfo er ikke kjent med informasjon som indikerer at hazarabefolkningen i Karachi og andre større byer i Pakistan har vært eksponert for sekterisk vold av et slikt omfang og en slik karakter som i Quetta. Det bor også hazaraer i Islamabad, Rawalpindi, Lahore og Karachi (Haidar 2014).

Status pr. 2018

Landinfo bemerker at lokale organisasjoner som arbeider med hazaraenes rettigheter, internasjonale minoritetsrettighetsorganisasjoner og politiske partier

med utspring i hazarabefolkningen, mener at antallet drepte og skadde er høyere enn det mange antatt mer uavhengige organisasjoner rapporterer. Landinfo legger i denne sammenheng større vekt på rapporteringen fra kilder som South Asia Terrorism Portal (SATP), Pakistan Institute for Peace Studies (PIPS), NCHR, HRW og Center for Research and Security Studies (CRSS).

Ifølge National Commission for Human Rights (NCHR 2018, s. 2–5) ble altså over 2000 hazaraer drept mellom 2004 og 2018. I årene 2012–2017 skal i overkant av 600 hazaraer ha blitt skadd i «terrorrelaterte hendelser» eller militante angrep i Quetta i (se også Ijaz 2018).

Både SATP (2017 og 2018) og PIPS rapporterte om en liten nedgang i antall angrep og sekteriske drap på hazaraer fra 2017 til 2018 (PIPS 2018, s. 52; 2019, s. 45–46). Begge kildene rapporterte under ti angrep begge årene: SATP tre i 2017 og to i 2018, PIPS sju i 2017 og seks i 2018. Til sammen registrerte begge kildene at 40 hazaraer ble drept i disse angrepene³, hvorav SATP registrerte fire og PIPS registrerte åtte drepte i 2018. Det er nærliggende å legge til grunn at de to kildene har registrert samme hendelser og at det totale antallet drepte i 2017 og 2018 dermed er lavere.

Samtidig rapporterte CRSS i 2019 at 298 hazaraer ble drept som følge av sekterisk vold i Quetta mellom 2013 og 2018. Tallene fra CRSS (2019) for samtlige sekteriske drapsofre i Baluchistan⁴ viser også en nedadgående utvikling:

År	Antall drepte
2013	213
2014	86
2015	33
2016	73
2017	51
2018	18

Selv om disse tallene ikke er umiddelbart sammenlignbare, inkluderer totalantallet for Pakistan og Baluchistan nødvendigvis Quetta. Om man legger til grunn at de

³Det er nærliggende å anta at de to kildene har registrert samme hendelser og at det totale antallet drepte i 2017 og 2018 dermed er lavere. Siden de to kildene opererer med ulike tall, legger vi til grunn at de opererer med ulike definisjoner for sine registreringer.

⁴ Medlemmer av alle religiøse grupper, eksempelvis shiaer, hazara shiaer, sunnier, sufier, bohraer, kristne, ahmadiyaer, ismaeliter, hinduer, sikher

fleste sekteriske drap på hazaraer finner sted i Quetta, og at majoriteten av sekteriske drap i Baluchistan rammer etniske hazaraer, er tendensen fortsatt klar for perioden 2013–2018: Omfanget av sekteriske drap på hazaraer gikk ned i 2017 og 2018 sammenliknet med de nærmeste foregående årene.

Sikkerheten i Quetta etter 2018

I perioden etter 2018 har det blant annet blitt registrert en selvmordsaksjon mot et grønnsaksmarked i Hazarganji i Quettas sørlige utkant i april 2019. Ifølge BBC (2019) ble minst 20 personer drept. Ifølge U.S. Department of State (2020, s. 19) ble minst 48 skadet, og Den islamske staten (IS) har tatt på seg ansvaret for aksjonen.⁵ Kildene antar at de fleste ofre var hazaraer.

I juni 2019 ble to hazaraer drept (og antakelig også noen skadd) i Kawas øst for Quetta da en bombe ble rettet mot bilen de kjørte (Shahid 2019). I tillegg skal én person ha blitt drept og ti skadd i en eksplosjon rettet mot hazaraene i Quetta i august 2019. IS tok på seg ansvaret for også dette angrepet (U.S. Department of State 2020, s. 19).

For hele Pakistan i 2019 oppgir PIPS (2020, s. 19–20) 14 sekteriske angrep med 38 drepte og 78 sårede. De fleste fant sted i Khyber Pakhtunkwa og Baluchistan, og 32 av de drepte var hazaraer. PIPS (2020, s. 25) påpeker at antall sekteriske angrep økte med 17 prosent fra 2018 til 2019, men at antall drepte sank med 25 prosent (fra 51 til 38).

For 2020 oppgir PIPS (2021, s. 12) totalt sju sekteriske angrep, med ni døde og 14 sårede. PIPS nevner ikke spesifikt angrep og drap på hazaraer, men Landinfo anser at tallene er relevante fordi de også inkluderer registrert sekterisk vold i Quetta.

I et angrep i Mach sørøst for Quetta ble ti eller elleve kullgruvearbeidere, alle hazaraer, drept på bestialsk vis i januar 2021. IS skal ha tatt på seg ansvaret for angrepet (Latifi & Hossaini 2021; Dawn 2021a)

Det blir også registrert vold mot sunnier i Quetta. I februar 2020 organiserte Ahle Sunnat Wal Jamat (ASWJ), et ytterliggående sunnimuslimsk parti som assosieres med den væpnede gruppa Lashkar-e-Jhangvi (LeJ), en demonstrasjon i Quetta. Denne ble imidlertid avbrutt av en selvmordsbomber som, i tillegg til seg selv, drepte sju eller åtte andre og skadet rundt 20 (Hashim 2020; Radio Free Europe 2020).

⁵ Pakistansk Taliban (TTP) hevder også å ha stått bak angrepet.

Landinfo tolker tallene presentert ovenfor som fortsettelse av en trend det seneste tiåret. Kanskje med unntak av 2013, hvor blant annet den sekteriske volden blusset kraftig opp, har terrorvold og konsekvensene av slik vold gradvis blitt redusert. Selv om det er svært ulike oppfatninger om pakistanske myndigheters terrorbekjempelse, har antakelig etableringen av National Counter Terrorism Authority (NACTA) i 2008, den nasjonale tiltaksplanen mot ekstremisme og terror, National Action Plan (NAP), samt sikkerhetsstyrkenes antimilitante kampanjer og operasjoner, bidratt til den positive trenden. Trenden synes også å omfatte hazaraer i Quetta. Hazaraene har som gruppe betraktet – relativt sett og med terrordrap og skader som parameter – antakelig vært eksponert for en mindre trussel de to–tre siste årene enn tidligere på 2000-tallet.

Få sekteriske angrep på hazaraer i 2020

Ifølge enkelte kilder var det – fram til angrepet på gruvearbeiderne i januar 2021 – et halvannet års opphold i registrerte alvorlige voldshandlinger (med sekteiske undertoner) mot hazaraer i Quetta. Den pakistanske avisa Dawn mener at dette i hovedsak skyldes at «the community has isolated itself within two secure enclaves,» men at de «remain in peril» (Dawn 2021b).

Et opphold eller en reduksjonen i volden mot hazaraer i Quetta i 2020, synes ikke å være et isolert fenomen. Oppholdet samsvarer med en generell nedgang i sekterisk vold mot shiaer i hele Pakistan det året. Ifølge CRSS (2021, s. 28) var kun 7 av totalt 55 drapsofre for sekterisk vold i 2020 shiaer. Til sammenlikning registrerte CRSS (2020, s. 31) i 2019 44 drapsofre for sekterisk vold i Pakistan, hvorav 24 var etniske hazara. Dette indikerer at forklaringen på reduksjonen ikke utelukkende er lokal, men også et resultat av omstendigheter på nasjonalt nivå.

Intensivert kamp mot terror – Islamic State (IS)

Landinfo mener at den relativt markante reduksjonen i sekteriske anslag, antakelig må ses i sammenheng med at pakistanske myndigheter etter 2014/2015 aktivt har bekjempet og endret sin kommunikasjon med grupperingene som tradisjonelt har stått bak den sekteriske volden i landet. Dette gjelder først og fremst Jaisul Islam (JI), Lashkar-e-Tayeba, Jaish-ul-Islam, Lashkar e-Jhangvi (LeJ) og denne gruppens undergrupper, samt Tehrik-e-Taliban Pakistan (TTP) og dennes fraksjoner (kjent som Pakistans Taliban).

Samtidig er det en kjensgjerning at flere av de sekteriske sunnigruppene, blant andre Jundullah og Lashkar-e-Jhangvi, knyttet tettere bånd til IS fra rundt 2014/15 (Rana 2015). Zoha Waseem ved University College London påpeker at siden tidlig i 2016 har lokale militante grupper hyllet IS og tilbudt dem støtte på ideologisk og sekterisk grunnlag (Waseem 2016, s. 23). Dette gjenspeiles antakelig i hvem som har tatt ansvaret for sekteriske voldshandlinger i Pakistan i de seneste årene. Det er samtidig slik at gruppene fremdeles er ansvarlige for eller deltar i aksjoner som IS tar ansvaret for (Shahid 2021).

Det er, slik Landinfo ser det, en klar tendens til at de «pakistanske» gruppene står bak færre aksjoner, mens IS tar ansvaret for en tilsvarende større andel. I 2014 ble

det registrert 421 sekteriske drap i Pakistan uten at IS tok ansvaret for ett eneste av dem. I 2018, derimot, tok bevegelsen ansvaret for nesten halvparten av de totalt 91 sekteriske drapene (CRSS 2019). De hendelsene fra 2019 som er referert innledningsvis, samt angrepet i Mach i januar 2021, synes etter Landinfos mening også å ha et «IS-stempel».

I tillegg til at omfanget av sekterisk vold mot hazaraer er redusert de siste to–tre årene, er det altså «andre» som tar ansvar for den resterende volden.⁶ I et slikt perspektiv har den sekteriske volden mot hazaraer i Quetta etter vår vurdering beveget seg fra å være et relativt lokalt problem til å bli en del av et større internasjonalt problemkompleks.

Landinfo mener videre at en ikke kan se bort fra at dette vil øke risikoen for store og dramatiske aksjoner mot hazaraer i Quetta. I Quetta representerer hazaraene et enkelt identifisertbort shia-mål på et begrenset geografisk område hvor myndighetene i varierende grad har kontroll og tilstedeværelse. Forholdene åpner således for at IS kan bruke Quetta som arena for å understreke sitt entydige sekteriske program.

Bevegelsesfrihet

Det reduserte antallet anslag mot hazaraer i Quetta må ses i sammenheng med sikkerhetsmessige foranstaltninger som har blitt truffet lokalt i Quetta. Disse har åpenbart hatt store omkostninger for sivilbefolkningen i byen: Antakelig ikke bare for dagliglivet til folk flest, men muligens også for utdannelsesmuligheter og yrkesdeltakelse. Minority Rights Group International mener det, og har beskrevet situasjonen slik:

Hazaras' freedom of mobility has been heavily restricted due to threat of attack. At present the Hazara community in Quetta has been effectively ghettoized to two predominantly Hazara areas, namely Hazara Town and Alamdar Road. Insecurity has in turn impacted other areas of everyday life for Hazara Shi'a in Pakistan, including access to education and employment, thereby constraining their opportunities, which in turn impacts their level of development including poverty levels (MRG 2016, s. 4).

Avisa Dawn hevdet i oktober 2017 at hvis hazaraer i Quetta «step outside of their areas or loiter around the city [...] they tend to get killed» (Notezai 2017). Landinfo bemerker at politiet og Frontier Corps skal gi hazaraer som forlater enklavene i Quetta beskyttelse, men beskyttelsen er med stor sannsynlighet svært begrenset

⁶ Man må ha i mente at flere av dem som har tilhørt de tradisjonelt sunnibaserte sekteriske gruppene i Pakistan, etter at myndighetene introduserte en hardere linje mot disse, har knyttet bånd til IS. Dette har bidratt til å styrke IS' sekteriske agenda i Pakistan.

og avhengig av reisemål/formål, eksempelvis Hazarganji-markedet sør i byen for innkjøp.

U.S. Department of State (2021, s. 51) siterer kilder, deriblant lokale hazaraer, som mener at trusselen mot hazaraene fra sekteriske militante, isolerer dem i enklavene:

According to press reports and other sources, Hazara were unable to move freely outside of Quetta's two Hazara-populated enclaves. Community members complained that increased security measures had turned their neighborhoods into ghettos, resulting in economic exploitation. Consumer goods in those enclaves were available only at inflated prices, and Hazaras reported an inability to find employment or pursue higher education. [...]

Community members also alleged government agencies discriminated against Hazaras in issuing identification cards and passports. Authorities provided enhanced security for Shia religious processions but confined the public observances to the Hazara enclaves.

Landinfo har ikke informasjon som tilsier at hazaraer eksponeres for annen kontroll enn den øvrige befolkningen i Baluchistan ved reiser ut og inn av provinsen. Det vil si at hazaraene, som øvrig befolkning, blir kontrollert av representanter for pakistanske sikkerhetsstyrker i Baluchistan ved reise mellom Quetta og Pakistans øvrige provinser.

Landinfo har heller ikke informasjon som indikerer at hazaraer ved vanlig reisevirksomhet (eksempelvis ved reiser fra Quetta til Karachi i Sindh) er i en særstilling sammenliknet med andre grupper i Pakistan. Det betyr at myndighetene ikke har etablert spesielle ordninger for å beskytte hazaraer. Hazaraer i Quetta hevder imidlertid at det er farlig for dem å reise til Karachi. Blant annet ble en familie drept i 2017, da bilen deres ifølge NCHR (2018, s. 10) ble angrepet av ekstremister i Mastung på veien mot Karachi. Etter drapene på gruvearbeiderne i januar 2021, holdt hazaraer i Quetta en flere dager lang demonstrasjon der de protesterte mot blant annet utilstrekkelig beskyttelse fra myndighetene. Etter demonstrasjonen skal provinsmyndighetene i Baluchistan ha gått med på å sette ned en «high-powered investigative commission» (Aamir 2021).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Aamir, A. (2021, 10. januar). Deadly IS attack threatens China's Belt and Road in Pakistan. *Nikkei Asia*. Tilgjengelig fra <https://asia.nikkei.com/Spotlight/Belt-and-Road/Deadly-IS-attack-threatens-China-s-Belt-and-Road-in-Pakistan> [lastet ned 29. april 2021]
- Al Jazeera (2016, 27. juni). Afghanistan: Who are the Hazaras? *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/features/2016/6/27/afghanistan-who-are-the-hazaras> [lastet ned 29. april 2021]
- Aman, M. (2020, 9. juli). "Go in disguise to receive medical treatment"- religious discrimination in Pakistan. Brighton: Institute of Development Studies. Tilgjengelig fra <https://www.ids.ac.uk/opinions/go-in-disguise-to-ensure-you-receive-medical-treatment-religious-discrimination-in-pakistan/> [lastet ned 20. april 2021]
- BBC (2019, 13. april). Pakistan Hazara minority protests after bombing in Quetta. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-asia-47921535> [lastet ned 29. april 2021]
- CRSS, dvs. Center for Research and Security Studies (2019, 8. februar). *Annual Security Report 2018*. Islamabad: CRSS. Tilgjengelig fra <https://crss.pk/annual-security-report-2018-sectarian-violence/> [lastet ned 11. april 2021].
- CRSS (2020, 8. februar). *Annual Security Report 2019*. Islamabad; CRSS. Tilgjengelig fra <https://crss.pk/wp-content/uploads/Annual-Security-Report-2019.pdf> [lastet ned 13. april 2021]
- CRSS (2021, 10. februar). *Annual Security Report 2021*. Islamabad; CRSS. Tilgjengelig fra <https://crss.pk/wp-content/uploads/2021/02/CRSS-Annual-Security-Report-2020.pdf> [lastet ned 29. april 2021]
- Dawn (2021a, 5. januar). Hazaras continue Quetta sit-in for 3rd day, say they won't leave without justice for slain miners. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1599862> [lastet ned 29. april 2021]
- Dawn (2021b, 5. januar). Hazara miners' slaughter. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1599805> [lastet ned 29. april 2021]

- Express Tribune (2014, 17. januar). Alleged discrimination: SHC elicits comments on denial of passports to Hazaras. *Express Tribune*. Tilgjengelig fra <https://tribune.com.pk/story/660118/alleged-discrimination-shc-elicits-comments-on-denial-of-passports-to-hazaras> [lastet ned 12. april 2021]
- Haidar, I (2014, 9. mars) A tough life for the displaced Hazaras in twin cities. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1091921> [lastet ned 20. mai 2021].
- Hashim, A. (2020, 17. februar). Pakistan: Several killed in suicide attack at religious rally. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2020/2/17/pakistan-several-killed-in-suicide-attack-at-religious-rally> [lastet ned 29. april 2021]
- HRCP, dvs. Human Rights Commission of Pakistan (2012, 6. august). *Hopes, fears and alienation in Balochistan*. Lahore: HRCP. Tilgjengelig fra <http://hrcp-web.org/hrcpweb/wp-content/pdf/ff/12.pdf> [lastet ned 6. mai 2021]
- HRCP (2018, mars). *State of human rights in 2017*. Lahore: HRCP. Tilgjengelig fra <http://hrcp-web.org/publication/wp-content/uploads/2018/04/State-of-Human-Rights-in-2017.pdf> [lastet ned 29. april 2021]
- Ijaz, S. (2018, 30. april). *Pakistan's Hazara community under attack*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2018/04/30/pakistans-hazara-community-under-attack> [lastet ned 8. april 2021]
- Landinfo (2018, 26. oktober) *Pakistan: Opprør, sekterisk vold og lokale konflikter i Baluchistan*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/10/Pakistan-temanotat-Oppr%C3%B8r-sekterisk-vold-og-lokale-konflikter-i-Baluchistan-26102018.pdf> [lastet ned 29. april 2021]
- Latifi, A. M. & Hossaini, F. (2021, 6. januar). Afghan Hazara's journey to Pakistan for work meets brutal end. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2021/1/6/a-hazara-who-went-to-pakistan-for-work-meets-a-brutal-end> [lastet ned 10. april 2021]
- Monsutti, A. (2007, april). *Migration as a rite of passage: Young Afghans building masculinity and adulthood in Iran*. *Iranian Studies* 40(2), s. 167-185.
- MRG, dvs. Minority Rights Group International (2016, juli). *Alternative Report to the Committee on the Elimination of Racial Discrimination (CERD)*. London: MRG. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/docid/578f95234.html> [lastet ned 29. april 2021]
- MRG (u.å.). *Hazaras*. London: MRG. Tilgjengelig fra <https://minorityrights.org/minorities/hazaras/> [lastet ned 29. april 2021]
- NCHR, dvs. National Commission for Human Rights Pakistan (2018, februar). *Understanding the Agonies of Ethnic Hazaras*. Islamabad; NCHR. Tilgjengelig fra <https://nchr.gov.pk/wp-content/uploads/2019/01/HAZARA-REPORT.pdf> [lastet ned 29. april 2021]
- Notezai, M. A. (2017, 22. oktober). The Exodus of Quetta's Hazaras. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1365031> [lastet ned 13. april 2021]
- PIPS, dvs. Pakistan Institute for Peace Studies (2018, 6. januar). *Pakistan Security Report 2017*. Islamabad: PIPS. Tilgjengelig fra <https://www.pakpips.com/web/wp-content/uploads/2018/05/sr2017.pdf> [lastet ned 29. april 2021]
- PIPS (2019, 6. januar). *Pakistan Security Report 2018*. Islamabad: PIPS. Tilgjengelig fra <https://www.pakpips.com/web/wp-content/uploads/2019/07/sr2018.pdf> [lastet ned 12. april 2021]
- PIPS (2020, 5. januar). *Pakistan Security Report 2019*. Islamabad: PIPS. Tilgjengelig fra <https://www.pakpips.com/web/wp-content/uploads/2020/01/sr2019.pdf> [lastet ned 16. april 2021]

- PIPS (2021, januar). *Pakistan Security Report 2020*. Islamabad; PIPS. Tilgjengelig fra <https://www.pakpips.com/web/wp-content/uploads/2021/01/Conflict-and-Peace-Studies.pdf> [lastet ned 16. april 2021]
- Radio Free Europe (2020, 17. februar). Suicide Bomber Kills Eight, Wounds 16 At Radical Sunni Islamist Rally In Pakistan. *Radio Free Europe*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/suicide-bomber-kills-eight-wounds-16-at-radical-sunni-islamist-rally-in-pakistan/30439787.html> [lastet ned 29. april 2021]
- Rana, M. A. (2015, januar). *The impact of the Islamic State on Pakistan*. Oslo: Norwegian Peacebuilding Resource Center (NOREF). Tilgjengelig fra <https://www.files.ethz.ch/isn/186949/049ee274000481e510fd0414ba61d63b.pdf> [lastet ned 29. april 2021]
- SATP, dvs South Asia Terrorism Portal (2017). *Pakistan Attack on Hazaras*. Islamabad: SATP. [Ikke lenger elektronisk tilgjengelig]
- SATP (2018). *Pakistan Attack on Hazaras*. Islamabad: SATP. [Ikke lenger elektronisk tilgjengelig]
- Shahid, K. K. (2021, 13. januar). Pakistan Continues to Sacrifice Shia Hazaras to Safeguard Jihadist 'Assets'. *The Diplomat*. Tilgjengelig fra <https://thediplomat.com/2021/01/pakistan-continues-to-sacrifice-shia-hazaras-to-safeguard-jihadist-assets/> [lastet ned 16. april 2021]
- Shahid, S. (2019, 24. juli). Bicycle explosion kills three in Quetta. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1495865/bicycle-explosion-kills-three-in-quetta> [lastet ned 10. april 2021]
- U.S. Department of State (2020, 11. mars). *2019 Country Reports on Human Rights Practices: Pakistan*. Washington; Bureau of Democracy, Human Rights and Labor. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/reports/2019-country-reports-on-human-rights-practices/pakistan/> [lastet ned 10. april 2021]
- U.S. Department of State (2021, 30. mars). *2020 Country Reports on Human Rights Practices: Pakistan*. Washington; Bureau of Democracy, Human Rights and Labor. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/pakistan/> [lastet ned 29. april 2021]
- Waseem, Z. (2016 mai/juni). *Daesh in Pakistan's Militant Landscape and the Allure for Urban Extremists*. *Strife Journal*, nr. 6, s. 20-28. Tilgjengelig fra https://www.strifejournal.org/wp-content/uploads/2020/05/STRIFE_6_03_WASEEM_20_28.pdf [lastet ned 29. april 2021]

Muntlige kilder

- Internasjonal organisasjon A. Møte i Islamabad, 2017.
- HRCF, dvs. Human Rights Commission of Pakistan. Samtaler i Lahore, november 2012 og november 2017.

© Landinfo 2021

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.